

ПРАВНА ПРИРОДА НА ПРАВОТО НА НУЖЕН ДЕЛ, СПЕЦИФИЧНОСТИ

Ристо Илиоски

Доктор на правни науки

Адреса: Ужичка Република бр. 22, Кичево

Е-mail: ristoi@yahoo.com.

Апстракт

Нужниот дел може да се набљудува од повеќе аспекти. Така нужниот дел може да се дефинира од аспект на оставината, што претставува нужниот дел за оставителот и што претставува нужниот дел од аспект на нужните наследници. Правната теорија ни дава соодветни одговори. Меѓутоа кога станува збор за правната природа на правото на нужен дел во теоријата и практиката зависно од тоа кои факти и причини се земаат за одлучувачки се појавиле три концепти и тоа: правото на нужен дел сфатено како наследно право, правото на нужен дел сфатено како облигационо право и правото на нужен дел сфатено како право на обезбедување на издршка. Цела на овој труд е најпрво во неопходна мера да се проучи самиот поим на правотот на нужен дел, а потоа да се изврши научна обработка на правната природа на правото на нужен дел, низ различните концепции, при што од моја страна заземам став за тоа која коинцепција треба да е присутна во нашето позитивно наследно право.

Клучни зборови: нужен дел, оставител., правна природа, наследно право

LEGAL NATURE ON THE RIGHT TO COMPULSORY PORTION, SPECIFICS

Risto Ilioski

Doctor of Law

Address: Uzicka Republika no. 22, Kicevo

Email: ristoi@yahoo.com.

Abstract:

The compulsory portion can be observed from several aspects. Thus, the compulsory portion can be defined from the aspect of the legacy, which is the compulsory portion for the deceased and which is the compulsory portion from the aspect of the compulsory heirs. Legal theory gives us appropriate answers. However, when it comes to the legal nature of the right to a compulsory portion in theory and practice, depending on which facts and reasons are taken for decisiveness, three concepts have emerged: the right on a compulsory portion understood as the hereditary right, the right on a compulsory portion understood as an obligatory right and the right to a compulsory portion understood as a right to provide support. The goal of this paper is first to the extent necessary to study the very notion on right on compulsory portion,

and then to carry out scientific elaboration of the legal nature of the right to a compulsory portion, through different conceptions, and on my side I take a position on which conception should be present in our positive inheritance law.

Keywords: *compulsory portion, deceased, legal nature, inheritance law*

1. Вовед

Во трудот најпрвин вршime поимно определување на нужниот дел, од повеќе аспекти, и тоа од аспект на оставината, од аспект на оставителот и од аспект на нужните наследници. Потоа своето внимание на интерес го насочуваме кон правната природа на правото на нужен дел. Така вршime научна обработка на правото на нужен дел сфатено како наследно право, потоа правото на нужен дел сфатено како облигационо право и на крај правото на нужен дел сфатено како право на обезбедување на издршка. Во трудот заземам свој став за тоа кој од овие гледишта за правото на нужен дел сметам дека е најадекватен за да биде присутен во нашето наследно право. Во трудот освен Законот за наследувањето од 1996 година¹, ги проучуваме и поранешните наследно правни прописи и тоа: сојузниот Закон за наследувањето од 1955² година и поранешниот прв републички Закон за наследувањето од 1973 година³. Понатаму во трудот освен историската димензија, предмет на интерес е и компаративното согледување. Така во неопходна мера се согледуваат и законските решенија присутни во наследно – правните законодавства во Србија, Хрватска и Црна Гора.

2. Поимно определување на правото на нужен дел

Нужниот дел може да се согледува низ повеќе аспекти. Ако го согледуваме нужниот дел од аспект на оставината истиот претставува еден дел од оставината каде се применува законски определен начин на наследување, додека ако го согледуваме нужниот дел од аспект на оставителот, истиот претставува дел од оставината со која оставителот по сопствена волја нема можност да располага во случај на негова смрт. Нужниот дел посматран од аспект на оставителот повеќе одговара на оној начин на определување содржан во Законот за наследувањето од 1973 година и во сојузниот Закон за наследувањето од 1955 година. Имено, овие законски текстови разликуваа нужен дел и расположлив дел. Во член 31, став 1 од Законот за наследувањето од 1955 година е пропишано дека: „Нужните наследници имаат право на дел од оставината со кој оставителот не може да располага и кој се вика нужен дел“, додека во став 3 од истиот член е пропишано дека: „Со остатокот од оставината завештателот може да располага според својата волја и тој дел од оставината се вика расположлив дел.“ Идентични

¹ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 47/96.

² „Службен лист на ФНРЈ“ бр. 20/55 и „Службен лист на СФРЈ“ бр. 12/65 и 42/65 – пречистен текст.

³ „Службен весник на СРМ“ бр. 35/73 и 27/78.

одредби содржеше и поранешниот прв македонски Закон за наследувањето од 1973 година (чл.29, ст.1 и ст. 3). Од опишаото може да се заклучи дека овие наследно – правни прописи разликуваа, нужен дел и расположлив дел, односно постоел еден дел од оставината каде завештателот не можел да располага (нужен дел) и останатиот дел од оставината каде оставителот можел да располага (расположлив дел). Ако конкретно граматички ги толкуваме погоре наведените одредби, доаѓаме до заклучок дека оставителот не може да располага со целата оставина. Но имајќи ги предвид во овој контекст и останатите одредби од наведените наследно – правни прописи доаѓаме до заклучок дека сепак оставителот може да располага со сите ствари и права што му припаѓаат. Така оставителот може да располага со целата оставина, при што евентуалната повреда на нужниот дел би се репавала *post factum*, со поведување на парница. Со цел да се избегнат овие непријатности, веќе во Законот за наследување од 1996 година се избегнува употребата на ваквата терминологија на расположлив и нужен дел од оставината. Постигнувајќи всушност со ова и поголема правна сигурност. Ако го согледуваме нужниот дел и од третиот аспект и тоа од аспект на нужните наследници, нужниот дел претставува право на одреден круг на законски наследници на дел од оставината кој се вика нужен дел, во случај кога оставителот располагал со неговата оставина. Во нашето позитивно наследно право, согласно Законот за наследување од 1996 година, особено внимание се посветува на нужните наследници. Така во член 31, став 1 се пропишува дека: „Нужните наследници имаат право на дел од оставината кој се вика нужен дел и кој им припаѓа во случај кога оставителот располагал со оставината.“ Имено, не постои квота од оставината, кој всушност претставува нужен дел, туку постои само индивидуален нужен дел, кој се одредува според делот што на секој наследник би му припаднал според законскиот ред на наследување и кој се пресметува според определени околности утврдени во моментот на отворање на наследството.

Во српскиот Закон за наследување од 1995 година⁴ во член 40, став 1 се пропишува дека: „На нужните наследници им припаѓа дел од оставината со кој оставителот не може да располага и кој се вика нужен дел.“ Во Законот за наследување на Хрватска од 2003 година⁵ во член 70, став 1, се пропишува дека: „Правото на нужен дел е наследно право, а делот кој им припаѓа поединечно на нужните наследници се вика нужен дел.“ Што се однесува до Законот за наследување на Црна Гора од 2008 година⁶ во член 28, став 1 се пропишува дека: „Нужните наследници имаат право на дел од оставината со кој оставителот не

⁴ Текстот е достапен на следнава интернет страница: https://www.paragraf.rs/propisi_download/zakon_o_nasledjivanju.pdf.

⁵ Текстот е достапен на следнава интернет страница: <https://www.zakon.hr/z/87/Zakon-o-naslje%C4%91ivanju>.

⁶ Текстот е достапен на следнава интернет страница: https://sudovi.me/podaci/osul/informacije/info_doc/837.pdf.

може да располага (нужен дел)“, додека во ставот 3 од истиот член се регулира дека: „Со остатокот на оставината може завештателот да располага по своја волја (расположлив дел).“

3. Правна природа на правото на нужен дел

Се поставувало, а и ден денес сеуште се поставува прашањето за правната природа на правото на нужен дел. Зависно од фактите и причините кои се земаат за одлучувачки при определувањето на правната природа на правото на нужен дел се јавиле следниве концепти и тоа:

- Правото на нужен дел сфатено како наследно право
- Правото на нужен дел сфатено како облигационо право и
- Правото на нужен дел како право за обезбедување на издршка

3.1 Правото на нужен дел сфатено како наследно право

Правото на нужен дел сфатено по својата правна природа како наследно право е најстаро сфаќање кое сеуште доминира, односно преовладува и во современите законодавства. Правото на нужен дел по својата правна природа како наследно право води потекло уште во римското право. Прифатено е во голем број на држави во Европа и Јужна Америка. Во теоријата стои дека: „Концепцијата според која нужното наследување по својата правна природа е наследно право, е најдолго присутна во теоријата на наследното право.“⁷ Овој концепт за правото на нужен дел како наследно право е прифатен денес во нашето позитивно наследно право согласно Законот за наследувањето од 1996 година, а беше застапен и во сојузниот Закон за наследувањето од 1955 година и првиот републички и македонски Закон за наследувањето од 1973 година.

Имено, насловот пред членот 32 од Законот за наследувањето од 1996 година е именуван како „Нужниот дел како наследно право“ Овој член 32 пропишува дека: „На нужниот наследник му припаѓа определен дел од секој предмет и од правата што ја сочинуваат оставината, но завештателот може да определи нужниот наследник да го прими својот дел и во определени предмети, права или во пари.“ Во оваа симисла беа и решенијата застапени во поранешниот Закон за наследувањето од 1973 година (чл. 30) и сојузниот Закон за наследувањето од 1955 година (чл. 32).

Кога станува збор за правото на нужен дел истото е лично право и како такво се гаси со смртта на нужниот наследник. Неговите наследници по неговата смрт не можат да го остварат тоа право.⁸ Не треба да се толкува дека

⁷ Спировиќ – Трпеновска, Љ., *Наследно право*, 2ри Август, Скопје 2009, стр.125.

⁸ Имено во член 44 став 1 од Законот за наследувањето од 1996 година стои дека: „Намалување на располагањата со тестамент и враќање на подароците сторени во последните 90 дена од животот на оставителот можат да бараат само нужните наследници“, додека во наредниот став 2 стои дека: „Со смртта на нужниот наследник кој не побарал нужен дел до завршувањето на расправата на оставината, правото од став 1 на овој член не преминува на неговите наследници, но потомок на нужниот наследник кој и самиот би бил нужен наследник доколку неговиот предок умрел

правото на нужен дел е наследливо, односно преносливо право. Во судската практика стои дека: „Потомокот на нужниот наследник не може да го оствари правото на нужен дел спрема оставителот, бидејќи тоа право, како негово лично право е ненаследливо.“⁹ Како строго лично право врзано за нужниот наследник ваквото барање за негово име и за негова сметка не е можно да го поднесат било доверителите на нужниот наследник, било доверителите на оставителот.

Како што може да се види од претходно цитираната одредба, некои теоретичари, ја спорат правната природа на нужниот дел како наследно право. Приговарањето е пред се на вториот дел од одредбата каде се наведува дека: „... но завештателот може да определи нужниот наследник да го прими својот дел и во определени предмети, права или во пари.“

Сметам дека доколку од страна на завештателот е така определено во тој случај не се менува наследно – правната положба на нужниот наследник, туку се врши само определување на начинот на намирување на нужниот дел и тоа од наследување во натура, во наследување во определена ствар, право или пари.

Така, завештателот може да го определи начинот на намирување на нужниот дел. Имено иако нужниот наследник има право на наследување на реален дел од оставината, на завештателот му е оставена можноста со наредба на својата волја, да определи нужниот дел, нужниот наследник да го прими во определени ствари (пр. автомобил, куќа, стан и др.), права (пр. права од хартии од вредност итн.) и пари. Во таков случај нужниот наследник треба да ја почитува волјата на завештателот, односно да се покори на неговата волја и нужниот дел, конкретниот нужен наследник да го прими во обем и вид како што определил завештателот. Нужниот наследник не може да го одбие примето на така определениот начин на намирување на нужниот дел од страна на завештателот и да бара да биде намирен во натура, во реален дел од оставината, како да немало располагање со тестамент. Ова сметам дека е оправдано, секако имајќи ги предвид принципите на денешново општество, како што се приватна сопственост, слобода на пазарот и итн.

При едно вакво намирување, основано се поставува прашањето што доколку предметот, правата или парите што биле завештени, односно оставени не се доволни за намирување на нужниот дел на нужниот наследник. Тогаш она што му е оставено е должен да го прими, но затоа има и едно друго право. Имено во овој случај нужниот наследник има право да бара дополнување на нужниот дел, во аликвотен дел или пак во пари, зависно од толкувањето на тестаментот или која е всушност волјата на завештателот. Во судската практика стои дека: „Ако на нужниот наследник со тестамент му е одреден наследен дел во пари,

пред оставителот, може да го оствари за себе правото на нужен дел, што во таков случај би му припаднал.“

⁹ (Одлука на Врховниот суд на Србија, Гж. Бр. 3094/62 од 09.11.1962, 3б. VII/3), цитирано според Мицковиќ, Д.; Ристов, А., *Наследно право*, Стоби Трејд – Кочани, Скопје 2016 година, стр. 154.

тогаш тој може да бара надополнување на својот дел само во пари.¹⁰ Впрочем, штом интенцијата на завештателот била да нужниот наследник го прими својот нужен дел во пари, не постои причина да надополнувањето се бара во нешто друго. Така во теоријата стои дека: „Ако на нужниот наследник со тестамент, како наследен дел му е оставен определен паричен износ, надополнувањето до полниот износ на нужниот наследен дел, таквиот наследник може да го бара само во пари.“¹¹ Понатаму во науката се забележува дека: „Меѓутоа, ако оставениот паричен износ е многу мал, тогаш надополнувањето може да се бара и во соодветен дел од оставината.“¹²

Аргумент во полза на нужното наследување како наследно право, се неопходните услови што треба да ги исполнат нужните наследници за да *in concreto* станат наследници. Нужните наследници добиваат положба како и останатите наследници по закон или тестамент. Тие се универзални првоприемници на оставината.(сукцесори). Нужните наследници треба да се способни и достојни за наследување. Во науката стои дека: „Нужните наследници, исто така, треба да ги исполнуваат сите лични квалитети што се бараат за законските и тестаменталните наследници.“¹³

Понатаму нужниот наследник се разбира дека треба да го надживее оставителот, додека што се однесува на законската претпоставка на зачетокот како законски наследник идентична примена има кај институцијата нужно наследување. Така нужен наследник може да биде зачатото, а сеуште неродено дете.

Што се однесува до одговорноста на нужниот наследник, како универзален сукцесор, одговара за сите обврски на оставителот, а секако имајќи го предвид неговиот нужен дел. Како и секој друг наследник има право на делба на наследството како и да учествува во утврдувањето, користењето и располагањето со конкретното наследство.

Нужните наследници го остваруваат своето право со наследничка изјава која мора да биде дадена за време на оставинската постапка или во конкретна парница кога оставинската постапка изостанала не се водела или пак оставинската постапка е завршена. Имено самото давање на наследничка изјава, со која нужниот наследник бара нужен дел, во тој случај таквиот наследник својството на наследник го стекнува уште со денот на отворање на наследството. Имено, во постапката за расправање на оставината се одлучува за

¹⁰ (Одлука на Врховен суд на Војводина Гж.бр.634/55 од 17.01.1956, 36. I/56, БР. 106), цитирано според Мицковиќ, Д.; Ристов, А., *Наследно право*, Стоби Трејд – Кочани, Скопје 2016 година, стр. 153.

¹¹ Чавдар, К., *Коментар на Законот за наследувањето со обрасци за практична примена*, Агенција “Академик“ – Скопје, Скопје, 1996, стр. 76.

¹² *Ibidem.*

¹³ Хаџи Василев – Вардарски, М., *Наследно право*, Култура, Скопје, 1983 година, стр.153.

правото на нужен дел, но сепак доколку настане спор, учесниците се упатуваат да поведат конкретна парница.¹⁴

Во хрватското наследно право, согласно Законот за наследување на Хрватска од 2003 година во член 70, став 1 стои дека: „Правото на нужен дел е наследно право, а делот кој им припаѓа поединечно на нужните наследници се вика нужен дел“, додека во ставот 4 од погоре именуваниот член се пропишува дека: „Завештателот може со тестамент да одреди и нужниот наследник да го прими својот дел во одредени ствари, права или во пари. Во овој закон во член 70, став 5 е наведено дека: „Нужниот наследник на секој начин има право на име на својот нужен дел да добие онолкува вредност колку на него отпаѓа кога пресметковната вредност на оставината ќе се подели со големината на неговото нужно наследно право (вредноста на нужен дел). Што се однесува до Законот за наследување на Црна Гора од 2008 година, се пропишува наследно – правно решение кое е во смисла на решението содржано во поранешниот сојузен Закон за наследување од 1955 година. Имено, во Законот за наследување на Црна Гора од 2008 година насловот пред член 29 гласи: „Правото на нужен дел е наследно право“. Додека во истиот тој член 29, стои дека: На нужниот наследник му припаѓа определен дел од секоја ствар и од правата што ја сочинуваат оставината, но завештателот може да определи нужниот наследник да го прими својот дел и во определени ствари, права или во пари.“

3.2 Правото на нужен дел сфатено како облигационо право

Покрај правото на нужен дел сфатено како наследно право, постои и друга концепција, каде правото на нужен дел се сфаќа како облигационо право. Имено, иако претходната концепција е доминантна во науката и практиката сепак и ова сфаќање за правото на нужен дел како облигационо право има голем број на поддржувачи, односно приврзаници. Во теоријата стои дека: „По друго сфаќање, правото на нужен дел е еден облигационен однос кој настанува во корист на определени лица и тој се состои во правото на тие лица на добивање имотна (парична) вредност на товар на вредноста на оставината.“¹⁵ Така согласно оваа концепција, конкретно правото на нужен дел се јавува како право на парично побарување, како право да се бара исплата во пари она што претставува нужен дел кој се разбира е определен со Закон. Ова сфаќање, односно теорија е прифатена во средновековното пруско право, што значи води потекло од Германија. Исто така е прифатена и во Австрија Швајцарија, како и во современото Германско право.

¹⁴ Види член 170, став 5, а во врска со член 175 и член 176 од Законот за вонпарнична постапка (Службен весник на Република Македонија број 9/08).

¹⁵ Blagoević, T. B. *Nasledno pravo u Jugoslaviji*, šesto izdanje, »Savremena administracija«, izdavačko, štamparsko-knjižarska radna organizacija, Beograd, 1982, str.210.

Се поставува прашањето што е причината за појавата на ваква концепција во однос на правната природа на нужниот дел? Одговорот секако зависи од местото каде настанала ваквата концепција и зависи од општествено – економските односи и политичката моќ во Германија во тоа време. Така оваа концепција настанува како резултат на потребата да се зачуваат големите земјоделски посејди кои било во голема мера застапени во Германија, а со тоа да се сочува економската и политичката моќ на големите поседнички семејства. Во теоријата стои дека: „Овој концепт е прифатен во поголем број на држави (Германија, Австрија, Швајцарија, Србија и други) со цел да се зачува целината и големината на имотот (земјоделско земјиште, фарми, компании) за да се зачува економската моќ, како и да се превенира пропаѓањето на семејниот бизнис.“¹⁶ Во оваа насока нужниот наследник согласно оваа концепција не се појавува како универзален сукцесор, нужниот наследник има само право на парично побарување на неговиот нужен дел во пари. Тој нема наследно – правна положба на наследник, туку право да го бара својот дел во пари. Во теоријата стои дека: „Како резултат на овој концепт, нужниот наследник не се појавува како универзален сукцесор, туку само како *доверител* - овластено лице кое има право на побарување, односно да бара одреден дел од оставината во пари.“¹⁷

Имајќи ја во предвид оваа концепција за нужниот дел сфатен како облигационо право, како право да се бара нужниот дел во пари, кога ова би го довеле со еден дел од законската одредба од членот 32 од Законот за наследувањето од 1996 година, а тоа дека „...завештателот може да определи нужниот наследник да го прими својот дел и во определни предмети, права или во пари,“ е причина за постоењето на сомневање кај одреден дел кај правните теоретичари за правната природа, за што сметаме дека тоа не е оправдано.

Оваа концепција на некој начин ја прифаќа, српското наследно право, согласно Законот за наследување од 1995 година, при што во оваа насока говори член 43. Така, во член 43, став 1 стои дека: „На нужниот наследник му припаѓа парична противредност на нужниот дел (облигационо право).“ Сепак на оставителот е оставена можноста да ја промени природата на нужниот дел. Од друга страна и нужните наследници на нивно барање, судот може да одлучи да им припадне одреден дел од стварите и правата. Така во наредниот став 2 од член 43 од српскиот Закон за наследување се пропишува дека: „На барање на нужните наследници, судот може да одлучи на нив да им припадне одреден дел од стварите и правата кои ја сочинуваат оставината (стварно право).“ Додека во став 3 стои дека: „Одредбите од претходните ставови важат само ако оставителот во тестаментот не ја одреди природата на нужниот дел.“

¹⁶ Мицковиќ Д.; Ристов А., *op. cit.*, стр. 154.

¹⁷ *Ibidem.*

3.3 Правото на нужен дел како право за обезбедување на издршка

Иако во определени држави не е позната институцијата нужно наследување, а со тоа и нужниот дел, не го познаваат ограничувањето на слободата на тестирањето, сепак, и во овие држави некои лица кои се од кругот на законските наследници имаат право на издршка од оставината. Имено се работи за случај кога завештателот неограничено ќе располага со својот имот за случај на смрт без да им остави на тие определени законски наследници дел од оставината. Овој концепт е спроведен во земјите на англосаксонското право, Велика Британија САД, Мексико и др.

Имено, според ова сфаќање, обврската што ја има оставителот за издржување на неговиот брачен другар, децата, односно на најблиските роднини, продолжува и по смртта на оставителот. Имено со смртта на оставителот не престанува неговата обврска за издржување. Таа продолжува по неговата смрт. Оваа теорија тргнува од претпоставката да оставителот продолжи со издржување на брачниот другар и неговите роднини и по неговата смрт, бидејќи тоа лице – оставителот ги издржувал и за време на животот. Така ако некое лице издржувал определени лица, со смртта негова не престанува издржувањето или со други зборови не престанува таквата одговорност. И по смртта продолжува тоа издржување сега од оставината. Така во државите каде доаѓа до полн израз ова сфаќање на брачниот другар на оставителот и на определени блиски роднини им се признава правото да бараат редуција или поништување на тестаментот, доколку немаат средства или немаат средства за сопствена издршка.

Заклучок

Кога станува збор за нужниот дел, истиот може да се согледува од повеќе аспекти. Така во трудот извршивме дефинирање на нужниот дел од аспект на оставината, од аспект на оставителот и од аспект на нужните наследници. Нужниот дел дефиниран од аспект на оставителот повеќе одговара на начинот на кој се вршеше определување во Законот за наследувањето од 1973 година и во сојузниот Закон за наследувањето од 1955 година. Додека со Законот за наследувањето од 1996 година, особено внимание се посветува на нужните наследници, а тоа е всушност и третиот аспект на согледување на нужниот дел и тоа од аспект на нужните наследници.

Што се однесува до правната природа на нужниот дел, зависно од фактите и причините што се земаат за одлучувачки се јавиле следните концепти и тоа: правото на нужен дел сфатено како наследно право, правото на нужен дел сфатено како облигационо право и правото на нужен дел како право за обезбедување на издршка.

Правото на нужен дел сфатено по правната природа како наследно право е најстаро гледиште кое сеуште е доминантно во современите законодавства, а свое потекло води уште во римското право. Имено овој концепт беше

прифатен уште со сојузниот Закон за наследувањето од 1955 година, како и во поранешниот Закон за наследувањето од 1973 година, а денес е присутен и во Законот за наследувањето од 1996 година

Имено, согласно Законот за наследувањето од 1996 година, на нужниот наследник му припаѓа одреден дел од секој предмет и од правата што ја сочинуваат оставината, но завештателот има можност да определи нужниот наследник да го прими својот дел и во одредени предмети, права или во пари. Што се однесува до правото на нужен дел согласно оваа концепција истото е лично право кое се гаси со смртта на нужниот наследник.

Согласно концепцијата за правото на нужен дел сфатено како облигационо право, според оваа концепција правото на нужен дел се јавува како право на парично побарување, како право да се бара исплата на нужниот дел во пари, кој е определен согласно законот.

Согласно третата концепција, правото на нужен дел како право на обезбедување на издршка, имено според ова гледиште обврската што ја има оставителот за издржување на неговиот брачен другар, децата, односно на најблиските роднини, продолжува и по смртта на оставителот. Така, со смртта на оставителот не престанува неговата обврска за издржување, туку таа продолжува по неговата смрт. Така издржувањето на определени лица за време на животот од страна на оставителот, продолжува и по неговата смрт. Имено, во државите каде доаѓа до полн израз оваа концепција, на брачниот другар и на определени блиски роднини им се признава правото да бараат редуција или поништување на самиот тестамент, доколку немаат средства или немаат средства за сопствена издршка.

Лично сметам дека е потребно, да остане сегашниот концепт присутен во Законот за наследување од 1996 година, определувајќи ја правната природа на правото на нужен дел како наследно право. Така, на нужниот наследник му припаѓа одреден дел од секој предмет и од правата што ја сочинуваат оставината, но завештателот има можност да одреди нужниот наследник да го прими својот дел и во одредени предмети, права или во пари. Дури и кога од страна на завештателот е така одредено да го прими својот дел и во одредени предмети, права или во пари, не се менува наследно – правната положба на конкретниот нужен наследник, туку се врши само одредување на начинот на намиравање на нужниот дел и тоа од наследување во натура, во наследување во определена ствар, право или пари.

Користена литература

1. Blagoević, T. B., *Nasledno pravo u Jugoslaviji*, šesto izdanje, »Savremena administracija«, izdavačko, štamparsko-knjižarska radna organizacija, Beograd, 1982.
2. Мицковиќ, Д.; Ристов, А., *Наследно право*, Стоби Трејд – Кочани, Скопје

2016 година.

3. Marković, S., *Nasledno pravo*, Novinsko-izdavačka ustanova, Službeni list SFRJ, OOUR, »Knjige«, Beograd, 1981,
4. Спировиќ – Трпеновска, Љ.; Мицковиќ, Д.; Ристов, А., *Наследувањето во Европа*, Културна установа Блесок, Скопје, 2011.
5. Спировиќ – Трпеновска, Љ.; Мицковиќ, Д.; Ристов, А., *Наследно право во Република Македонија*, Културна установа Блесок, Скопје, 2010.
6. Спировиќ – Трпеновска, Љ., *Наследно право*, 2ри Август, Скопје 2009.
7. Хаџи Василев – Вардарски, М., *Наследно право*, Култура, Скопје, 1983.
8. Чавдар, К., *Коментар на Законот за наследувањето со обрасци за практична примена*, Агенција “Академик“ – Скопје, Скопје, 1996.
9. Zbirka propisa, Priručnik Porodično – pravnih propisa – sa najnovijom važećom sudskom praksom Vrhovnog suda Jugoslavije I republičkih vrhovnih sudova, »Prosveta«, Beograd, 1969.
10. Закон за наследувањето од 1996 година (Службен весник на Република Македонија бр. 47/96).
11. Закон за наследувањето од 1973 година (Службен весник на СРМ бр. 35/73 и 27/78).
12. Закон за наследувањето од 1955 година (Службен лист на ФНРЈ бр. 20/55 и Службен лист на СФРЈ бр. 12/65 и 42/65 – пречистен текст).
13. Закон за наследување на Србија од 1995 година. https://www.paragraf.rs/propisi_download/zakon_o_nasledjivanju.pdf.
14. Закон за наследување на Хрватска од 2003 година. <https://www.zakon.hr/z/87/Zakon-o-naslje%C4%91ivanju>.
15. Закон за наследување на Црна Гора од 2008 година. https://sudovi.me/podaci/osul/informacije/info_doc/837.pdf.
16. Законот за вонпарнична постапка (Службен весник на Република Македонија број 9/08).